



KITTI LÄ



Kittilän kunnan tietoturva- ja tietosuojapolitiikka



Hyväksytty Khall 7.6.2022 § 215



Sisällys

1. Johdanto.....	3
2. Tietoturva- ja tietosuojapolitiikan kattavuus ja soveltaminen	4
3. Tietoturvallisuus	4
4. Tietosuoja.....	5
5. Tietoturva- ja tietosuojatavoitteet	6
6. Roolit ja vastuut	6
7. Tietoturvallisuuden seuranta, ylläpito ja kehittäminen.....	8
8. Riskienhallinta.....	8
9. Seuranta ja valvonta	8

1. Johdanto

Tietoturvapoliittikka määrittelee Kittilän kunnan tietoturvallisuuden tavoitteet, vastuut ja toteutuskeinot. Tietoturvallisuus on osa kunnan toimintaa ja tietoturvallisuustyö osa kunnan toiminnan laatua.

Tietoturvapoliittikka on kunnan ylimmän johdon hyväksymä strateginen asiakirja, joka on kannanotto tietoturvan kehittämiseen. Tietoturvapoliittikan tavoitteena on luoda Kittilän kunnan konserniohjeen mukaisesti yhdenmukaiset toimintaperiaatteet ja käytännöt hyvän tietoturvatason toteuttamiseksi.

Tietoturvapoliitikassa määritellään kunnan tietoturvatyön visio, tavoitteet, vastuut, organisointi ja toteutus. Poliittikan toteuttamisella luodaan edellytykset tietoturvallisen toiminnan pitkäjänteiseen kehittämiseen. Tietoturva on kiinteä osa johtamista, riskienhallintaa, palvelutoimintaa ja esimiestyötä. Työssä onnistuminen edellyttää kunnan johdon sitoutumista tietoturvatyön tukemiseen.

Tieto eri muodoissaan on tärkeä perusta kaikelle kunnan toiminnalle. Tietoturvalla tarkoitetaan eri muodoissa olevien tietojen, kuten sähköisesti tallennetun, välitetyn tai rekisteröidyn tiedon, suullisen, puhutun, postin kuljettaman tai paperilla olevan tiedon suojaamista eri uhkilta varmistaen palvelutoiminnan jatkuvuus. Tietoturvalla minimoidaan toimintaan tai asiakkaiden tietoihin liittyvät riskitekijät. Tietosuoja on osa tietoturvaa ja se tarkoittaa ihmisten yksityisyyden kunnioittamista ja suojelemista oikeudellisia säännöksiä noudattavin periaattein ja käytännöin.

Kunnan toiminta perustuu pitkälle tietojenkäsittelyyn, jossa ICT-ratkaisut, kuten tietoverkot, laitteet, tietojärjestelmät ja niiden väliset integraatiot ovat alttiita eri häiriöille ja riskeille. Tietoteknisen kehityksen myötä organisaatioiden toimintaympäristöt ja niihin liittyvät uhkatekijät ovat muuttuneet asettaen uudenlaisia haasteita tietojen ja toimintojen turvaamiselle. Hyvä tietoturvasaavoitetaan tietoturvapoliittikan ja ohjeiden mukaisilla tietoturvaisilla toimintaperiaatteilla ja erilaisilla turvamekanismeilla, joita hallitaan ja katselmoidaan jatkuvan kehittämisen periaatteita noudattaen. Tietoturvatoinnin keskeinen tehtävä on kunnan palveluiden jatkuvuuden varmistaminen.

Tietoturvan hyvä hallinta edellyttää toiminnan pitkäjänteistä suunnittelua, jatkuvaa kehittämistä, seuranta ja erilaisiin uhkatilanteisiin varautumista. Tietoturvan toteuttaminen vaatii koko henkilöstön tietoturva- ja tietosuojatietoisuuden parantamista, sovittujen ohjeiden ja toimintatapojen noudattamista, koulutusta ja monikanavaista viestintää.

Kittilän kunnan tietoturvallisuutta ja tietosuoja koskevan hallintosäännön 63 §:n mukaan johtamisessa, riskienhallinnassa, esimiestyössä ja toiminnan järjestämisessä huomioidaan tietoturvallisuus ja henkilötietojen käsittelyn tietosuoja noudattaen voimassa olevaa lainsäädäntöä ja viranomais määräyksiä sekä Kittilän kunnan sisäisiä määräyksiä ja ohjeita.

Kunnanhallitus vastaa siitä, että tiedonhallintalain ohjeistus, käytännöt, vastuut ja valvonta on määritelty kunnassa. Tiedonhallintalain toteuttamiseen liittyvien tehtävien vastuut ovat seuraavat:

1. Vastuu tiedonhallintalain mukaisten kuvausten koostamisesta ja ylläpidosta, muutosvaikutusten arviointi ja asiakirjajulkisuutta koskeva kuvaus
2. vastuu tietoaisteistojen sähköiseen muotoon muuttamisesta ja saatavuudesta,
3. vastuu tietoturvallisuusjärjestelyistä, tietojärjestelmien toiminnasta ja yhteen toimivuudesta sekä tietovarantojen yhteen toimivuudesta ja
4. vastuu asianhallinnan ja palvelujen tiedonhallinnan järjestämisestä sekä tietoaisteistojen säilyttämisen järjestämisestä

Kunnanhallitus perusti 15.02.2022 § 55 tietoturvaryhmän, johon nimettiin hallintojohtaja Sanna Ylinampa, tietosuojavastaava Katja Kaunismaa sekä ICT-suunnittelijat Mari Takalo ja Kalle Siitonen. Vs. Hallintojohtaja Antti Jämsén on ollut tietoturvaryhmässä 4.4.2022 alkaen Sanna Ylinamman siirryttyä vs. perusturvajohtajaksi.

Tietoturvaryhmän toimeksiantona on valmistella Kittilän kunnan tietoturvapoliittikka sekä tietoturva- ja tietosuojaohjeistus 31.5.2022 mennessä sekä tuoda ne päätöksentekoelementtien käsiteltäväksi tämän jälkeen.

2. Tietoturva- ja tietosuojapolitiikan kattavuus ja soveltaminen

Tieto on keskeisessä roolissa kunnan toiminnassa ja palvelutuotannossa. Tiedon on oltava hyödynnettävissä tarpeen mukaisesti ja sen hallinta- ja käsittelykäytäntöjen on toimittava asianmukaisesti kaikissa tilanteissa.

Tietojenkäsittelyn turvallisuus, luotettavuus ja virheettömyys on tärkeää toiminnan jatkuvuudelle, palveluiden laadulle ja tehokkuudelle. Tietoturva suojaa ihmisten yksityisyyttä. Inhimillisenä toimintana tietojenkäsittelyyn liittyy aina riskejä, joita pyritään minimoimaan ohjeilla, koulutuksella ja teknisillä ratkaisuilla.

Tietoturvariskeistä pystytään minimoimaan teknisin ratkaisuin vain osa. Tärkeintä ovat päivittäisessä tietojenkäsittelyssä tehdyt ratkaisut ja toimenpiteet. Tietoturva suojaa henkilötietoja ja muita tietoja luvattomalta käytöltä.

Tietoturva käsittää keskeisiin toimintoihin kohdistuvat toimet, joiden tavoitteena on saavuttaa kyky hallita ennakoivasti uhkia ja tarvittaessa sietää niiden vaikutuksia. Riskien tunnistaminen, hallinta sekä vaikutusten minimointi ovat osa organisaation aktiivista tietoturvan toteuttamista.

Poikkeamatilanteisiin varautumisen ensisijainen vastuu on organisaation ylimmällä johdolla. Johdon on varmistettava tietoturvatyön riittävä resursointi ja seuranta. Kunnanhallituksen hyväksymä tietoturva- ja tietosuojapolitiikka ilmaisee sitoutumisen tietoturvatyöhön ja siihen liittyvien tehtävien organisointiin.

Panostaminen tietoturvaan sekä yleisellä että teknisellä tasolla ovat strategisia päätöksiä, joilla vaikutetaan myös organisaation toimintakykyyn. Hyötyinä ovat häiriötön toiminta, toiminnan laatu ja positiivinen julkisuuskuva. Lainsäädäntö edellyttää tietoturvasta huolehtimista.

Tietoturvan ja tietotekniikan asiantuntijoilla on keskeinen merkitys johdon neuvonantajina. Tietoturva- ja tietosuojapolitiikka on voimassa toistaiseksi ja sitä voidaan tarvittaessa täydentää tai päivittää, kuten lainsäädännön tai muiden ohjeistusten muuttuessa. Tietoturva- ja tietosuojapolitiikka on julkinen asiakirja.

3. Tietoturvallisuus

Tietoturva on yksi tietosuojan toteuttamisen keino. Sen tarkoitus on suojata tietoa-aineisto ja tietojärjestelmät. Tietoturva tarkoittaa muun muassa organisatorisia ja teknisiä toimenpiteitä, joilla varmistetaan tiedon luottamuksellisuus ja eheys, järjestelmien käytettävyys sekä rekisteröidyn oikeuksien toteutuminen. Tietoturvalla tarkoitetaan kunnalla kaikissa muodoissa olevan tiedon (sekä tietojärjestelmien, tietoliikenteen, palveluiden ja niiden käyttöympäristöjen) turvaamista siten, että tiedon alkuperäisyys, luottamuksellisuus, eheys, saatavuus ja käytettävyys kyetään varmistamaan.

Tietoturvallisuus tarkoittaa tietojenkäsittelyn turvaamista. Tietoturvallisuus rakentuu tiedon luottamuksellisuudesta, eheydestä ja käytettävyydestä sekä lisäksi soveltuvilta osin pääsynvalvonnasta ja kiistämättömyydestä.

Luottamuksellisuus tarkoittaa, että tiedot ovat vain niiden käyttöön oikeutettujen saatavissa sovitulla tavalla ja sovittuun aikaan eikä niitä paljasteta tai muutoin saateta sivullisten tietoon.

Eheys tarkoittaa, että tiedot ja tietojärjestelmät ovat luotettavia, oikeellisia ja ajantasaisia, eivät laitteisto- tai ohjelmistovikojen, luonnontapahtumien tai oikeudettoman inhimillisen toiminnan seurauksena muuttuneet tai vahingoittuneet.

Käytettävyys tarkoittaa, että tiedot ja tietojenkäsittelyjärjestelmät ovat käytettävissä ja käyttökelpoisia valtuutetuille käyttäjille, toiminnan kannalta hyväksyttävän ajan kuluessa.

Pääsynvalvonta tarkoittaa, että tietoa tai tietojärjestelmää ei voi käyttää ilman lupaa.

Kiistämättömyys tarkoittaa todisteiden luomista sen varmistamiseksi, ettei yksikään tietojen käsittelyn tai siirron osapuoli voi jälkikäteen kiistää osuuttaan siihen.

Tietoturvallisuustyö on tietoturvallisuuden saavuttamiseksi tehtävien toimenpiteiden suunnittelua ja toteuttamista. Toimintaan kuuluvat tietojen turvaamisen menetelmät, välineet ja toimenpiteet, työhön osoitetut resurssit sekä välineistön tietoturvaominaisuudet.

Tietoturvallisuus kattaa kaikenlaiset kunnan tietojenkäsittelytehtävät sisältäen myös toimistotyön tehtävät ja niihin sisältyvän arkistoinnin. Tietoturvallisuustoimet koskevat sähköisessä, puhutussa ja kirjallisessa muodossa olevan tiedon käsittelyä, luovutusta ja siirtoa.

Tietoturvallisuuden toteutumisen ja osaamisen varmistamiseksi Kittilän kunta tarjoaa henkilöstölleen ohjeistusta ja koulutusta tietoturvaan ja tietosuojaan liittyen sekä osallistuu aktiivisesti teemaan liittyviin kansallisiin teemaviikkoihin ja tapahtumiin, esimerkiksi Digi- ja väestötietoviraston Digitaitoviikkoon.

4. Tietosuoja

Tietosuojalla tarkoitetaan henkilön yksityisyyden suojaamista ja henkilötietojen oikeaoppista käsittelyä niin, että henkilön yksilöivää tietoa ei paljastu siihen oikeudettomille tiedon elinkaaren missään vaiheessa.

Kittilän kunta noudattaa asiakkaiden, kuntalaisten, henkilöstön ja muiden sidosryhmien henkilötietojen keräämisessä ja käsittelyssä voimassa olevaa lainsäädäntöä ja tietosuoja-asetuksessa määriteltyjä henkilötietojen käsittelyn periaatteita:

- Henkilötietoja tulee käsitellä lainmukaisesti, asianmukaisesti ja rekisteröidyn kannalta läpinäkyvästi.
- Tietoja tulee kerätä vain tiettyä, nimenomaista, laillista käyttötarkoitusta varten.
- Tietoja kerätään vain tarpeellinen määrä henkilötietojen käsittelyn tarkoitukseen nähden.
- Henkilötietojen käsittelijän velvollisuus on informoida rekisteröityä tietojen keräämisestä; mitä ja miten kerätään sekä miten tietoja käytetään.
- Tietoja ei myöhemminkään saa käsitellä käyttötarkoituksen kanssa yhteen sopimattomalla tavalla.
- Kerättyjen tietojen tulee olla täsmällisiä ja virheettömiä. Tiedot päivitetään ja virheelliset tiedot on oikaistava tai poistettava viipymättä.
- Tietoja käsitellään luottamuksellisesti ja turvallisesti.
- Henkilötietojen käsittely tapahtuu vain tarpeellisen ajan, joten säilytykselle on asetettava määräajat huomioiden arkistoitavien asiakirjojen vaatimukset.
- Tiedot on säilytettävä muodossa, josta rekisteröity on tunnistettavissa ainoastaan niin kauan kuin on tarpeen tietojenkäsittelyn tarkoitusten toteuttamista varten

Henkilötietoja kerätään vain siinä laajuudessa kuin kunnan tarjoamien palveluiden tuottaminen edellyttää. Henkilötietojen käsittelijöillä on käyttöoikeus vain niihin tietoihin, joita palvelun tuottamisessa tarvitaan. Tietoja voidaan luovuttaa kolmansille osapuolille lakeihin perustuvien luovutustarpeiden nojalla. Tietoja ei luovuteta muihin tarkoituksiin ilman asiakkaalta pyydettyä käyttötarvekohtaista lupaa.

Kunta sitoutuu turvaamaan rekisteröidyn oikeudet. Toiminnassa muodostuvista henkilörekistereistä on julkisesti tarjolla tietosuojaselosteet, joista käy ilmi rekistereiden sisältämät tiedot ja käyttötarkoitus.

Rekisterinpitäjänä on se toimija, jonka käyttötarkoitusta varten henkilötiedot on kerätty. Kittilän kunnassa rekisterinpitäjiä ovat kunnanhallitus, lautakunnat, Kideve Elinkeinopalveluiden liikelaitoksen johtokunta ja konsernin tytäryhtiöt.

5. Tietoturva- ja tietosuojatavoitteet

Tietosuojalla turvataan henkilötietojen asianmukainen käsittely koko organisaation toiminnassa, varmistetaan tietojen oikeellisuus ja ennaltaehkäistään henkilötietojen käyttöön liittyviä poikkeamia tai loukkauksia.

Tietosuojalla turvataan kunnan ja sen sidosryhmiin kuuluvien asiakkaiden eli yksilöiden oikeudet heitä koskevassa henkilötietojen käsittelyssä. Tietosuojan toteutumisessa on huomioitava vaitiolovelvollisuus ja henkilötietojen salassapitoa edellyttävät toimet. Hyvä tietosuoja edellyttää hyvää tietoturvasoaa.

Kunta varmistaa henkilöstön kouluttamisella ja ohjeistuksella sen, että henkilöstöllä on riittävä osaaminen ja ymmärrys tietosuojan käytännön toteuttamiseen.

6. Roolit ja vastuut

Kunnanhallitus

Tietoturva- ja tietosuojapolitiikan sekä tietoturva- ja tietosuojaohjeiden hyväksyminen
Rekisterinpitäjänä toimiminen hallintopalveluiden osalta

Lautakunnat

Toimivat Kittilän kunnan rekisterinpitäjinä seuraavasti:

- teknisten palvelujen osalta tekninen lautakunta
- rakennus- ja ympäristövalvonnan osalta rakennus- ja ympäristölautakunta
- sosiaali- ja terveystoimen osalta sosiaali- ja terveyslautakunta
- varhaiskasvatuksen ja koulujen osalta koululautakunta
- kirjaston, liikunta-, nuoriso- ja kulttuuritoimen osalta vapaan sivistystyön lautakunta
- elinkeinotoimen osalta Kideve Elinkeinopalveluiden liikelaitoksen johtokunta

Huolehtivat tarvittavasta tietosuojakoulutuksesta ja –ohjeistuksesta omalla toimialallaan

Kunnanjohtaja

Kokonaisvastuu kunnan tietoturvasta ja tietosuojasta

Tietoturvan ja tietosuojan järjestäminen ja toimintaedellytysten luominen

Poikkeusolojen viestinnän johtaminen

Varautuminen ja jatkuvuudenhallinta yhdessä kunnan johtoryhmän kanssa

Hallintojohtaja ja toimialajohtajat

Hallintojohtaja johtaa ja kehittää kunnan tietohallintoa.

Hallintojohtaja vastaa kunnan tietouden ylläpitämisestä koskien tietoturvallisuuteen vaikuttavia lakeja, säädöksiä ja määräyksiä sekä huolehtii niiden huomioimisesta tietoturvallisuustoiminnassa.

Toimialajohtajat vastaavat tietoturvasta, tietosuojasta ja lainsäädännön noudattamisesta omalla toimialallaan yhdessä it-asiantuntijoiden ja tietosuojavastaavan kanssa.

Toimialajohtajat vastaavat henkilöstöturvallisuuden ja henkilöstötietojen käytön ohjauksesta ja koordinoinnista työntekijän palvelussuhteen kaikissa vaiheissa yhteistyössä henkilöstöpäällikön kanssa.

Kunnan johtoryhmä

Tietoturva- ja muut vastaavat ohjeet

Tietosuojavastaava

Seuraa tietosuojasääntöjen noudattamista koko organisaatiossa ja tuo esiin havaitsemiaan puutteita

Antaa tietoa ja neuvoja tietosuojasääntöjen mukaisista velvollisuuksista johdolle ja henkilötietoja käsitteleville työntekijöille

Antaa pyydettyä neuvoja tietosuojan vaikutustenarvioinnin tekemisestä ja valvoo vaikutustenarvioinnin toteutusta

On rekisteröityjen yhteyshenkilö henkilötietojen käsittelyyn liittyvissä asioissa

On tietosuojavaltuutetun toimiston yhteyshenkilö ja tekee yhteistyötä tietosuojavaltuutetun toimiston kanssa.

Tietosuojayhteyshenkilöt

Toimisto- ja palvelusihteerit oman osastonsa päivittävät oman osastonsa tietosuojaselosteet tarvittaessa

Luottamushenkilöt

Vastaavat tietoturvallisuuden ja tietosuojan toteuttamisesta omissa luottamustehtävissään

ICT-ryhmä

ICT –palvelujen kehittäminen

Tietoturvallisuuden suunnittelu, ohjaus, seuranta ja kehittäminen

Teknisen tietoturvallisuuden minimivaatimusten määrittely, toteutus, ohjaus ja valvonta kunnan tietojärjestelmäympäristössä

Tietoturvallisuuden teknisen valvonnan toteutuminen tietojärjestelmäympäristössä, lain sallimin ja yhteistoimintamenettelyn valtuuttamin menetelmin.

Tietoturvariskien ja -poikkeamien hallinnan koordinointi

Tietoturvallisuuden tilan raportointi kunnanjohtajalle ja johtoryhmälle

Ohjelmistojen pääkäyttäjä

Tietoturvan toteutumisen valvonta omalla vastuualueellaan

Sovelluksen ylläpitotoiminnoista huolehtiminen ja varmistaminen, että järjestelmää käytetään lakien, säädösten ja ohjeiden mukaisesti

Tietosuojavastaavien avustaminen, henkilöstön neuvonta ja kouluttaminen

Käyttäjien ja käyttöoikeuksien toteuttaminen

Tietojärjestelmäkuvauksien ylläpito, yhdessä tiedon tai tietojärjestelmän omistajan kanssa (tietojärjestelmä- ja tietosuojaselosteet)

Esimies

Tietoturvallisuuden toteutuminen alaisessaan toiminnassa

Vastaa oman yksikkönsä osalta annettujen määräysten ja ohjeistusten noudattamisesta. Tähän sisältyy niin työntekijöiden perehdyttäminen kuin toteutumisen seuranta.

Raportoi mahdollisista poikkeamista kunnan tietosuojavastaavalle

Tietojärjestelmien käyttöoikeuksien hakeminen, hyväksyminen, muuttaminen ja poisto- ja passivointipyyntöjen tekeminen

Henkilöstö tiedon ja tietojärjestelmien käyttäjänä

Määräysten ja ohjeiden noudattaminen sekä koulutukseen osallistuminen

Tietoturvaan liittyvien poikkeuksien, uhkien ja riskien välitön ilmoittaminen joko esimiehelle ja tietosuojavastaavalle

Tietojen käsittely annettujen ohjeiden ja määräysten mukaisesti

Arkistonhoitaja

Yksiköiden arkistonmuodostuksen ohjaaminen ja neuvonta

Kunnanarkistoon siirretyistä asiakirjoista huolehtiminen ja niistä tietojen antaminen

Toimialojen arkistovastaavat

Asiakirjallisen tietoaineiston käsittelyn kehittäminen

Ohjaa omalla vastuualueellaan asiakirjahallinnon hoitoa arkistolain 7 § huomioiden

Vastaa omalla vastuualueellaan arkistonmuodostus- ja tiedonohjaussuunnitelman ajantasaisuudesta myös tietoturvallisuuden toteutumiseksi

Vastaa omalla vastuualueellaan päätearkistoon ja käsiarkistoihin luovutetun tietoaineiston säilyttämisestä ja tietoturvallisuudesta ja tietosuojasta

Henkilöstöhallinto

Henkilöstöturvallisuuden toteuttaminen virka- / työsuhteen kaikissa vaiheissa

Tietohallinto

Tietohallinto on hallinto-osaston tuottama tukipalvelu samoin kuin kopiokoneiden ylläpito ja lähituki, matkapuhelinten liittymä- ja laitehankinnat sekä niihin liittyvät palvelut ja puhelinjärjestelmän ylläpito.

Tietohallinto vastaa tietoliikenneyhteyksistä ja verkkopalvelujen ylläpidosta. Tavoitteena on tarjota käyttäjälle tietoturallinen käyttöympäristö.

Ulkoiset palveluntuottajat

Sitoutuvat noudattamaan kunnan tietoturva- ja tietosuojapolitiikkaa

Palveluntuottajien vastuut henkilötietojen käsittelyssä sovitaan palvelukohtaisissa sopimuksissa

Palveluntuottajien tulee nimetä tietoturva- ja tietosuoja-asioihin yhteyshenkilö

7. Tietoturvallisuuden seuranta, ylläpito ja kehittäminen

Tietoturvan ja tietosuojan ylläpidossa ja kehittämisessä keskeisessä roolissa on osaaminen, mitä toteutetaan säännöllisillä koulutus- ja viestintäkäytännöillä. Tämä politiikka sisällytetään koko kunnan henkilöstön perehdytysprosessiin.

Tarvittavien ulkoisten sidosryhmien tietoturva- ja tietosuojaosaamisesta vastaa kyseisen toimialan johto. Periaate on, että kaikki, jotka käsittelevät kunnan omistamaa tai hallinnoimaa tietoa saavat riittävät edellytykset tiedon asianmukaiseen käsittelyyn.

8. Riskienhallinta

Tietoturva on tärkeä osa kunnan riskienhallintastrategiaa, josta vastuullisena ovat kunnan työntekijät. Palveluita, toimintaa ja tietoon kohdistuvia riskejä analysoidaan ja kartoitetaan, jotta mahdollisia riskitekijöitä voidaan järjestelmällisesti hallita ja minimoida riskien tuomia seuraamuksia. Tunnistetut riskitekijät pyritään rajoittamaan hyväksytylle tasolle niin, että toimenpiteet ja käytännöt on suhteutettu kohteen kriittisyyteen ja riskien vakavuuteen.

9. Seuranta ja valvonta

Tietoturvan ylläpitämiseksi on hyvä seurata ja valvoa palveluiden ja ohjelmistojen käyttöä ja näistä kertyneiden havaintojen perusteella kehittää ja ylläpitää palveluita. Säännöllinen tiedotus käytäntöjen muuttumisesta on tärkeää ja työntekijöiden osaaminen tulee pitää ajan tasalla koulutuksilla, jotta voidaan karsia inhimillisen erheen aiheuttamia vaaratekijöitä.

